

ย่อหลัก

วิชา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑ (ภาค ๑-๒)

ย่อหลัก : วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑ (ภาค ๑ - ๒) หนังสือที่สรุปเนื้อหาในส่วนที่สำคัญและจำเป็นต่อผู้ศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์และสาขาวิชาอื่นๆ ที่ต้องเรียน นำเสนอหลักกฎหมาย วิธีการจำพร้อมการนำไปปรับบทใช้งานโดยอ้างอิงผ่านแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นปัจจุบัน

ชาคริต กุ้มานะชัย

V. ๑/๒๕๖๘

คำนำ

การศึกษากฎหมายในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะสาขาวิชานิติศาสตร์แต่เพียง การเรียนการสอนกฎหมายเปิดกว้างแล้วเข้าถึงสาขาวิชาอื่นมากขึ้นกว่าเดิม อาทิ สาขาต่างๆ ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นต้น

“ย่อหลัก : วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑ (ภาค ๑ - ๒)” เล่มนี้ ผู้เขียนได้สรุปเนื้อหาในส่วนที่สำคัญและจำเป็นต่อผู้ศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์และสาขาวิชาอื่นๆ พร้อมยกตัวอย่างประกอบในรูปแบบของการนำเอาข้อเท็จจริงจากคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและนิยมนำมาออกข้อสอบเพื่อทดสอบความรู้ทางกฎหมายอีกด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์กับผู้ศึกษา ผู้สนใจและผู้เรียนตามสมควร

ชาคริต กุ์มานะชัย

ผู้เขียน / ผู้รวบรวม / ผู้เรียบเรียง

มิถุนายน ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ภาค ๑ หลักทั่วไป

บทที่ ๑ วิเคราะห์ศัพท์ที่สำคัญตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒	๑
บทที่ ๒ อำนาจและหน้าที่การสืบสวนสอบสวน	๓๗
บทที่ ๓ อำนาจและหน้าที่พนักงานอัยการ	๗๓
บทที่ ๔ อำนาจและหน้าที่ศาล	๘๐
บทที่ ๕ การฟ้องคดีอาญา	๙๔
บทที่ ๖ การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา	๑๒๕
บทที่ ๗ มาตรการทางอาญา : หมายเรียก หมายอาญา	๑๔๓
บทที่ ๘ จับ ควบคุม (ขัง,จำคุก) คั่น ปลดปล่อยชั่วคราว	๑๕๔

ภาค ๒ สอบสวน

บทที่ ๑ หลักทั่วไปของการสอบสวน	๑๖๘
บทที่ ๒ การสอบสวนสามัญ	๑๗๙
บทที่ ๓ การชั้นสูตรพลิกศพ	๑๙๐
บทที่ ๔ การนำ ป.วิ.พ.มาใช้กับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	๑๙๙

วิธีพิจารณาความอาญา

ภาค ๑

หลักทั่วไป

บทที่ ๑ วิเคราะห์ศัพท์ที่สำคัญตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒

การศึกษาหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑ ที่มีเนื้อหากล่าวถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑ และภาค ๒ ตั้งแต่มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๑๕๖ คำบรรยายและผู้สอนส่วนใหญ่จะไล่เรียงเนื้อหาไปตามลำดับมาตราพร้อมกับเชื่อมโยงมาตราที่เกี่ยวข้องอธิบายไปพร้อมกับการยกคำพิพากษาศาลฎีกามาประกอบเป็นตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้หลักกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างไม่สับสน

สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนเกิดปัญหาในขณะที่เรียนวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความก็คือ การสอนที่ย้อนมาตรากลับไปกลับมาเพื่ออธิบายคำนิยามหรือคำจำกัดความแต่ละคำก่อนที่จะเข้าเนื้อหาของเรื่องนั้นโดยตรง ผู้เขียนเห็นว่าหากให้ผู้ศึกษาทำความเข้าใจในคำนิยามหรือความหมายของคำต่าง ๆ ที่สำคัญทั้งหมดในคราวเดียวก่อนในจบความจากนั้นค่อยเข้าสู่เนื้อหาเฉพาะเจาะจงเป็นรายเรื่องรายหมวดไปจะช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจมากขึ้นซึ่งหลักการนี้ผู้เขียนก็ได้นำไปทดลองปรับปรุงและนำไปใช้ในระยะเวลาที่มีโอกาสได้รับหน้าที่เป็นผู้สอนวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑ ด้วยซึ่งได้ผลดีตรงตามจุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้ในส่วนแรกหรือบทที่ ๑ ของหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนจึงนำเอาคำนิยามหรือคำศัพท์ที่สำคัญมาอธิบายไว้ก่อนที่จะนำไปประกอบลงในเนื้อหาของบทอื่น ๆ ต่อไป

๑. ผู้ต้องหา

มาตรา ๒ (๒) ผู้ต้องหา หมายความว่าบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล

จากความหมายที่ถูกบัญญัติไว้ใน ป.วิ.อ.มาตรา ๒ (๒) คำว่า “ผู้เสียหาย” สามารถอธิบายขยายความได้ว่าหมายถึงบุคคลธรรมดาที่ได้ หรือนิติบุคคลก็ได้เนื่องจากตัวบทใช้คำว่า “บุคคล” และบุคคลในทางกฎหมายนั้นต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า บุคคลในทางกฎหมายมี ๒ ประเภทคือบุคคลธรรมดาตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕ และนิติบุคคลตาม ป.พ.พ.มาตรา ๖๕ นั้นเอง โดยบุคคลดังกล่าวถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาแต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล เช่น ถูกแจ้งความร้องทุกข์ หรือถูกกล่าวโทษ

เหตุผลที่ว่า “บุคคล” ในทางกฎหมายต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งได้แก่คือบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลนั้นย่อมส่งผลให้ “ผู้ต้องหา” จึงแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ (๑) ผู้ต้องหาที่เป็นบุคคลธรรมดาและ (๒) ผู้ต้องหาที่เป็นนิติบุคคล ในส่วนนี้เรื่องที่ต้องทำความเข้าใจก็คือหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาแต่ละประเภคนั้นเองเอง หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาแต่ละประเภทรวมถึงสิทธิ-หน้าที่ของผู้ต้องหาตาม ป.วิ.อ.มีเรื่องที่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจดังนี้

๑.๑ หลักกฎหมายในกรณีผู้ต้องหาเป็น “บุคคลธรรมดา”

มาตรา ๑๓ วางหลักไว้ว่า ถ้ามีความจำเป็นต้องแปลภาษาไทยท้องถิ่น หรือภาษาถิ่น หรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือต้องแปลภาษาไทยเป็นภาษาไทยท้องถิ่น หรือภาษาถิ่น หรือภาษาต่างประเทศให้ใช้ล่ามแปล

ผู้ต้องหาที่มีความพิการ ถ้าไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้และไม่มีล่ามภาษามือให้พนักงานสอบสวนพนักงานอัยการ หรือศาล จัดหาล่ามภาษามือให้หรือจัดให้ถาม ตอบ หรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นคนวิกลจริต มาตรา ๑๔ วางหลักต่อไปว่า ในระหว่างทำการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาถ้ามีเหตุควรเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริต และไม่สามารถต่อสู้คดีได้ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี สั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้นเสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้นมาให้ถ้อยคำหรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ให้งดการสอบสวนใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นหาย

วิกลจริตหรือสามารถจะต่อสู้คดีได้ และให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยังโรงพยาบาลโรคจิตหรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัดหรือผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร กรณีที่ศาลลงการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาดังบัญญัติไว้ ศาลจะสั่งจำคุกคดีเสียชั่วคราวก็ได้

๑.๒ หลักกฎหมายในกรณีที่ต้องหาเป็น “นิติบุคคล”

มาตรา ๗ วางหลักเกณฑ์เป็นพิเศษเอาไว้ว่าในการสอบสวนไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาคดี ให้ผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่นๆ ของนิติบุคคลต้องเข้าดำเนินการแทนนิติบุคคลตามหมายเรียกที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเรียกไปแต่จะนำบทบัญญัติเรื่องปล่อยตัวชั่วคราว ชังหรือจำคุกมาบังคับร่วมด้วยไม่ได้เพราะผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่นๆ ของนิติบุคคลนั้นไม่ได้ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑.๓ สิทธิและหน้าที่ของผู้ต้องหา

- (๑) สิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติ หรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก (มาตรา ๗/๑)
- (๒) สิทธิที่จะพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความสองต่อสอง
- (๓) สิทธิได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติตามสมควร
- (๔) สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย
- (๕) สิทธิได้รับการแจ้งจากเจ้าพนักงานผู้จับว่าผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีสิทธิตามข้อ๑ถึง๔
- (๖) สิทธิที่จะได้รับการสอบสวนโดยเร็ว และได้รับทราบการแจ้งสิทธิต่างๆ จากพนักงานสอบสวน(มาตรา ๑๓๔)
- (๗) สิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำ(มาตรา ๑๓๔/๓)
- (๘) สิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ (มาตรา ๑๓๔/๔)
- (๙) สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับขู่เข็ญ ล่อลวง ให้สัญญาเพื่อให้การ (มาตรา ๑๓๔)
- (๑๐) สิทธิของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปีที่จะได้รับการสอบสวนคดีโดยมีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ ทนายความและบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมฟังการสอบสวนในสถานที่ที่เหมาะสม (มาตรา ๑๓๔/๒)
- (๑๑) สิทธิที่จะได้รับการประกันตัว (มาตรา ๘๔/๑, ๑๐๖)
- (๑๒) สิทธิร้องขอให้ศาลสั่งปล่อยตัวหากมีการควบคุมตัวโดยมิชอบ (มาตรา ๙๐)
- (๑๓) สิทธิได้รับการจัดหาทนายกรณีไม่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือผู้ต้องหาไม่กิน

๑๘ ปีบริบูรณ์ และในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกหากผู้ต้องหาไม่มีทนายและต้องการทนาย พนักงานสอบสวนต้องจัดหาทนายให้ (มาตรา ๑๓๔/๑)

(๑๔) สิทธิที่จะได้รับแจ้งถึงพฤติการณ์ และการกระทำที่ถูกกล่าวหา ก่อนการถูกแจ้งข้อกล่าวหา (มาตรา ๑๓๔)

(๑๕) สิทธิได้รับการจัดหาล่ามภาษา ล่ามภาษามือหรือจัดให้ถามตอบสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร (มาตรา ๑๓)

๒. จำเลย

มาตรา ๒ (๓) "จำเลย" หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด

เช่นเดียวกับการให้ความหมายของคำว่า “ผู้ต้องหา” คำว่า “จำเลย” จึงอธิบายขยายความและแบ่งประเภทออกได้เป็น ๒ ประเภทคือจำเลยที่เป็นบุคคลธรรมดา และจำเลยที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะตกเป็นจำเลยได้เมื่อถูกฟ้องเป็นคดีต่อศาลว่าได้กระทำความผิดในข้อหาหรือฐานความผิดทางอาญาแล้ว

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับจำเลยแต่ละประเภทรวมถึงสิทธิ-หน้าที่ของจำเลยก็มีความสำคัญซึ่งต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเช่นกัน กล่าวคือ

๒.๑ หลักกฎหมายในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็น “บุคคลธรรมดา”

มาตรา ๑๓ วางหลักไว้ว่า ถ้ามีความจำเป็นต้องแปลภาษาไทยท้องถิ่น หรือภาษาถิ่น หรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือต้องแปลภาษาไทยเป็นภาษาไทยท้องถิ่น หรือภาษาถิ่น หรือภาษาต่างประเทศให้ใช้ล่ามแปล

ถ้าไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ และไม่มีล่ามภาษามือ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาล จัดหาล่ามภาษามือให้หรือจัดให้ถาม ตอบหรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

ในกรณีที่จำเลยเป็นคนวิกลจริต มาตรา ๑๔ วางหลักต่อไปว่า ในระหว่างทำการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ถ้ามีเหตุควรเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี สั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้นเสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้นมาให้ถ้อยคำหรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด

กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ให้งดการสอบสวนไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริตหรือสามารถจะต่อสู้คดีได้และให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยังโรงพยาบาลโรคจิตหรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัดหรือผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควรกรณีที่ศาลงดการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาดังบัญญัติไว้ในวรรคก่อน ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีเสียชั่วคราวก็ได้

๒.๒ หลักกฎหมายในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็น “นิติบุคคล”

มาตรา ๗ วางหลักเกณฑ์ในการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาคดี ให้ผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล ต้องเข้าดำเนินการแทนนิติบุคคลตามหมายเรียกที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเรียกไป แต่จะนำบทบัญญัติเรื่องปล่อยตัวชั่วคราว ชังหรือจำคุกมาบังคับร่วมด้วยไม่ได้เพราะผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลนั้นไม่ได้ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย

๒.๓ สิทธิและหน้าที่ของจำเลย

- (๑) สิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม
- (๒) สิทธิแต่งตั้งทนายแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้องและในชั้นพิจารณาของศาลทุกชั้นศาล
- (๓) สิทธิปรึกษากับทนายความหรือผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
- (๔) ตรวจสอบสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน ภาพถ่าย และขอคัดถ่ายสำเนา
- (๕) ตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การและเอกสารประกอบคำให้การของตนในชั้นสอบสวน
- (๖) สิทธิได้รับการประกันตัวระหว่างพิจารณาของศาล (มาตรา ๑๐๖)
- (๗) สิทธิได้รับการจัดหาล่าม (มาตรา ๑๓)
- (๘) สิทธิได้รับการจัดหาทนายกรณีคดีมีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกซึ่งจำเลยไม่มีทนายและต้องการทนายศาลต้องจัดหาทนายให้ (มาตรา ๑๗๓)

๓. พนักงานสอบสวน

มาตรา ๒ (๖) 'พนักงานสอบสวน' หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

จากคำนิยามดังกล่าว “พนักงานสอบสวน” จึงหมายถึง เจ้าพนักงานที่มีกฎหมายให้อำนาจหน้าที่ไว้ ผู้ศึกษาจะพบว่าเจ้าพนักงานจะเป็นพนักงานสอบสวนได้หรือไม่ต้องขึ้นอยู่กับมี “กฎหมาย” ให้อำนาจหน้าที่ไว้หรือไม่ นั้นหมายความว่ามาตรา ๒(๖) ไม่ได้จำกัดความหมายของคำว่า “พนักงานสอบสวน” ไว้เฉพาะที่ ป.วิ.อ.ให้อำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนเท่านั้น หากมีกฎหมายฉบับอื่นให้อำนาจและหน้าที่ไว้ เจ้าพนักงานก็สามารถเป็น “พนักงานสอบสวน” ตามความหมายใน ป.วิ.อ.ได้ด้วย

เหตุผลที่กล่าวว่าหากมีกฎหมายอื่น ๆ ให้อำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนกับเจ้าพนักงานไว้ก็ถือว่าเป็นพนักงานสอบสวนตาม ป.วิ.อ.ด้วยนั้นเป็นเพราะว่ากฎหมายต้องการคุ้มครองการกระทำของเจ้าพนักงานและกฎหมายก็ยังคงต้องการจำกัดขอบเขต สร้างหน้าที่กับเจ้าพนักงานที่มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามที่ ป.วิ.อ.บัญญัติไว้ซึ่งผู้ศึกษาจะได้เรียนรู้ในบทต่อ ๆ ไป เช่น เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่สรรพสามิต เป็นต้น

ป.วิ.อ.มาตรา ๒ (๖) แบ่งพนักงานสอบสวนออกได้เป็น ๒ ประเภทได้แก่

๓.๑ พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจชั้นผู้ใหญ่มียศ ร้อยตำรวจตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไปโดยจะมีเขตอำนาจสอบสวนได้ทั่วราชอาณาจักรในทุกประเภทคดี

๓.๒ พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง หมายถึง พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ข้าราชการฝ่ายปกครองระดับ ๓ ขึ้นไปโดยจะมีอำนาจสอบสวนเฉพาะความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ตามกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภท ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔

ผู้ศึกษาต้องไม่ลืมว่า “พนักงานสอบสวน” ต้องได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ทำการสอบสวนคดีอาญาภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น หรือมีผู้อ้างว่ามีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น หรือเชื่อว่ามี การกระทำความผิดทางอาญาเกิดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ (เกิดขึ้น-อ้างว่าเกิดขึ้น-เชื่อว่าเกิดขึ้น)

ในกรณีความผิดเกิดหลายท้องที่เกี่ยวพันกันหรือกรณีไม่แน่ชัดว่าเกิดในท้องที่ใดหลายท้องที่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘,๑๙,๒๑ ดังนั้น ตามป.วิ.อ.แล้วพนักงานสอบสวน จึงหมายความว่าบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในเขตนครบาลซึ่งสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.), พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธร ซึ่งสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑-๙ และ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (บช.ภ.๑-๙ และ ศชต.) และพนักงานสอบสวนอื่นในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น พนักงานสอบสวนกองปราบปราม พนักงานสอบสวนกองบัญชาการตรวจคนเข้าเมือง พนักงานสอบสวนกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด พนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว พนักงานสอบสวนกองบังคับการคดีเศรษฐกิจ พนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจรถไฟ เป็นต้น

(๒) พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง โดยต้องดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอขึ้นไปและให้รวมถึงข้อบังคับหรือกฎหมายที่กำหนดเป็นการเฉพาะเรื่องเฉพาะกรณีด้วย เช่น คดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน โดยมีพนักงานสอบสวนทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายตำรวจร่วมทำการสอบสวน หรือให้ฝ่ายปกครองเป็นพนักงานสอบสวนในคดีที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร/กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน/กฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่/กฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย/กฎหมายว่าด้วยโรงเรือนและที่ดิน / กฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ / กฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง / กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน / กฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข / กฎหมายว่าด้วยการประมง เป็นต้น

(๓) พนักงานสอบสวนอื่นๆ ที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และมีอำนาจจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดอาญา เช่น พศต,เจ้าพนักงานกรมศุลกากร, กรมสรรพสามิต , กรมเจ้าท่า เป็นต้น